

Forskrift om taksering av formues-, inntekts og fradragposter mv. som må fastsettes ved skjønn til bruk ved fastsettingen for 2017.

Fastsatt av Skattedirektoratet 14.11. 2017 med hjemmel i skatteforvaltningsloven § 9-8, jf. delegeringsvedtak 16. september 2016 nr. 1067 som ble endret ved vedtak 21. desember 2016 nr. 1793

Kapittel 1. Generell del (fast eiendom, lønnstakere, private forhold, mv.)	4
§ 1-1 Formuessatser.....	4
§ 1-1-1 Bolig- og fritidseiendommer.....	4
§ 1-1-2 Annen fast eiendom utenfor virksomhet, herunder ubebygde tomter	4
§ 1-1-3 Private biler/motorsykler/snøscootere	4
§ 1-1-4 Campingvogner	5
§ 1-1-5 Lystfartøy	5
§ 1-1-6 Innbo og annet løsøre som ikke gir inntekt.....	5
§ 1-1-7 Festeavgift til bolig- og fritidsformål.....	5
§ 1-2 Inntektssatser.....	5
Skattepliktig overskudd på utgiftsgodtgjørelser til lønnstakere.....	5
§ 1-2-1 Kostbesparelse.....	5
§ 1-2-2 Godtgjørelse til kost og losji ved tjenestereiser/opphold med overnatting – innenlands	5
§ 1-2-3 Godtgjørelse til kost og losji ved tjenestereiser/opphold utenfor hjemmet med overnatting - utenlands	6
§ 1-2-4 Kost på tjenestereiser uten overnatting	6
§ 1-2-5 Langtransportsjåfører - kost ved kjøring i utlandet.....	6
§ 1-2-6 Fastsetting av overskudd på kilometergodtgjørelse utbetalt etter kilometersatser for bruk av privat bil mv.	6
§ 1-2-7 Smusstillegg – skattefri del.....	6
§ 1-2-8 Utstyrsgodtgjørelse til idrettsdommere.....	6
§ 1-2-9 Redskaps- og verktøyhold mv.	7
Verdsettelse av naturalytelser	7
§ 1-2-15 Særregler ved fastsetting av fordel ved privat bruk av arbeidsgivers bil	7
§ 1-2-16 Fordel ved erverv av datautstyr og mobiltelefon brukt i arbeidsforhold.....	7
§ 1-2-17 Fordel ved kost og losji når fordelen ikke er fastsatt etter tariff.....	7
§ 1-2-18 Leieverdi av kårbolig/-leilighet utenfor jord- og skogbruk.....	7

Verdsettelse av særskilte ytelser	8
§ 1-2-20 Tariffestet brenselstilskudd til prester.....	8
§ 1-2-21 Drikkepenge/Tips	8
Avkastning av kapital.....	8
§ 1-2-30 Fordringer	8
§ 1-3 Fradragssatser	8
Fradrag for merkostnader ved fravær fra hjemmet.....	8
§ 1-3-1 Fradrag for losji ved opphold i brakke/campingvogn	8
§ 1-3-2 Fradrag for kost ved opphold på hybel/brakke og privat overnatting	8
§ 1-3-3 Merkostnader til kost ved pensjonatopphold o.l.	8
§ 1-3-4 Merkostnader til kost på tjenestereiser/opphold utenfor hjemmet som varer ett døgn eller mer – hotellopphold	8
§ 1-3-5 Fradrag for kost på besøksreiser for skattepliktig som har fri kost på arbeidstedet	8
§ 1-3-6 Merkostnader til ett måltid for skattepliktige som daglig reiser mellom hjem og arbeidsted	8
§ 1-3-7 Langtransportsjåfører - fradrag for merkostnader til kost i utlandet	8
§ 1-3-8 Beregning av antall fraværsdøgn	8
Reiser mellom hjem og fast arbeidsted.....	8
§ 1-3-9 Fradrag for daglig reise mellom hjem og fast arbeidsted (arbeidsreise) og pendleres besøksreiser til hjemmet	8
Forskjellige arbeidskostnader mv.	9
§ 1-3-20 Fradragssatser for privatbil og andre framkomstmidler som brukes noe i virksomhet/yrke	9
§ 1-3-21 Fradragssats for redskaps- og verktøyhold for bygningsarbeidere.....	9
§ 1-3-22 Fradrag for uniformskostnader for drosjesjåfører	9
§ 1-3-23 Fradrag for faglitteratur	9
§ 1-3-24 Spesielle fradragssatser for journalister mv.	9
§ 1-3-25 Fradragssats ved bruk av eget hjem til møte-/kursvirksomhet.....	9
§ 1-3-26 Standardfradrag for bruk av bolig i ervervsvirksomhet (hjemmekontor mv.).....	9
Andre kostnader	9
§ 1-3-30 Fradrag for kostnader til doktormiddag	9
§ 1-3-40 Fradragssats for barnepassere	9
Kapittel 2. Innenfor virksomhet	9
§ 2-1 Formuessatser.....	9
§ 2-1-1 Næringseiendom.....	9
§ 2-1-2 Driftsløsøre	10
§ 2-1-3 Innkjøpt varelager.....	10
§ 2-1-4 Verdsetting av skip, fiskefartøyer, borefartøyer mv.	10
§ 2-1-5 Kapitaliseringsfaktor	11
§ 2-2 Inntektssatser.....	11
§ 2-2-1 Uttak	11
§ 2-2-2 Uttak av klær i bloggvirksomhet	11
§ 2-3 Fradragssatser	11
§ 2-3-1 Kostnader til kost og losji til ansatte (når disse ikke er fastsatt etter tariff)	11
§ 2-3-2 Lønn til hjemmeværende barn som samtidig går på skole.....	11
§ 2-3-3 Eierens private campingvogn brukt av ansatte i virksomheten	11
§ 2-3-4 Diverse satser vedrørende bruk av private formuesobjekter i virksomhet	11

§ 2-3-5 Avgrensning av representasjonskostnader	12
§ 2-3-6 Kostnader til sjøhyre mv. for ikke bokføringspliktige fiskere	12

Kapittel 3. Spesielle verdsettingsregler og satser for primærnæringene..... 12

§ 3-1 Formuessatser.....	12
§ 3-1-1 Skogbrukseiendommer	12
§ 3-1-2 Jordbrukseiendommer	12
§ 3-1-3 Bortfestede tomter til bolig- og fritidsformål.....	13
§ 3-1-4 Varelager, buskap og oppdrettsfisk.....	13
§ 3-2 Inntektssatser.....	15
§ 3-2-1 Veiledende produksjonsmengder når pålitelige oppgaver ikke foreligger, jf. ligningsloven § 8-1.....	15
§ 3-2-2 Verdsetting av produkter uttatt til husholdning og føderåd	15
§ 3-2-3 Normer for verdsetting av uttatte naturalier til eget bruk.....	15
§ 3-2-4 Brutto leieverdi av kårbolig på gårdsbruk.....	15
§ 3-2-5 Netto fordel av egen utnyttet jaktrett	16
§ 3-2-6 Verdi av uttatt brensel fra egen skog	16
§ 3-2-7 Verdien av stallplass og uttatt grovfôr til hester som nyttes utenom jord- og skogbruksnæringen	16
§ 3-2-8 Definisjon av "tre normalårsverk" i forskrift 19. november 1999 nr 1158 til utfylling og gjennomføring mv. av skatteloven § 10-42-3 "Om overføring av skjerming mellom virksomheter"	16
§ 3-3 Fradragssatser	16
§ 3-3-1 Kostnader til kost i forbindelse med gårdsturisme, grønn omsorg og forpleining	16
§ 3-3-2 Kostnader til kost mv. for ikke bokføringspliktige lottfiskere	16
§ 3-3-3 Kostnader ved brutto fastsetting av egen utnyttet jaktrett.....	16
§ 3-3-4 Fradrag for førkostnader til gjeterhund i sau- og reindriftsnæring.....	16
§ 3-3-5 Fradrag for merkostnader til kost i reindriftsnæring	16

Kapittel 4 Særlig om verdsetting av skog 16

§ 4-1 Kapitlets virkeområde	16
§ 4-2 Hvem har rapporteringsplikt etter dette kapittel	17
§ 4-3 Verdsetting.....	17
§ 4-4 Årlig nyttbar tilvekst.....	17
§ 4-5 Priser	17
§ 4-6 Kostnader.....	17
§ 4-7 Korreksjon for spesielt høye kostnader	17
§ 4-8 Korreksjon for unormal hogstklassefordeling	17
§ 4-9 Kapitalisering	17
§ 4-10 Manglende eller ufullstendig rapportering	17
§ 4-11 Generelle revisjoner	17
§ 4-12 Enkeltrevisjoner	17

Kapittel 5 Særlig om åpningsbalanse og senere balanse i jord- og skogbruk 18

§ 5-1 Åpningsbalanse.....18

5-1-1 Overføring av formuesobjekter ved arv, gave eller gavesalg.....18

5-1-2 Overføring av formuesobjekter uten kontinuitet.....18

§ 5-2 Senere balanse 18

Vedlegg 1 Skattedirektoratets satser for skattefri kostgodtgjørelse på tjenestereiser i utlandet med virkning for inntektsåret 2017.....20

Vedlegg 2 Div. satser 26

Kapittel 1. Generell del (fast eiendom, lønnstakere, private forhold, mv.)

§ 1-1 Formuessatser

Er ikke annet bestemt i skatteloven eller i den enkelte paragraf nedenfor, skal formuesobjektene verdi settes til omsetningsverdien 1. januar i skattefastsetningsåret, jf. skatteloven § 4-1 første ledd.

§ 1-1-1 Bolig- og fritidseiendommer

Boligseiendommer (herunder i boligselskap som omfattes av skatteloven § 7-3) formuesverdssettes etter reglene i skatteloven § 4-10.

Bolig- og fritidseiendommer i utlandet og på Svalbard verdsettes etter de regler som gjelder for fritidseiendommer i Norge. Om fritidseiendommer leid ut i eierens næringsvirksomhet, se § 2-1-1.

For fritidseiendommer (herunder i boligselskap som omfattes av skatteloven § 7-3) skal det ikke foretas noen generell økning av formuesverdiene for inntektsåret 2017.

Har en fritidseiendom i løpet av 2017 steget i verdi pga. påkostninger mv., kan eiendommens formuesverdi heves til taksnivået (formuesverdier) for sammenlignbare eiendommer ellers i kommunen. Dette gjelder også når påkostninger mv. er foretatt tidligere uten å være tatt hensyn til pga. manglende eller ufullstendige opplysninger til skattemyndighetene. Omsetning eller endrede eiendomsskattetakster i kommunen gir i seg selv ikke grunnlag for å endre formuesverdien.

Ved første gangs taksering av nybygde fritidseiendommer skal formuesverdien verken overstige 30 prosent av eiendommens kostpris inkludert grunn, eller 30 prosent av eiendommens markedsverdi. Samme norm kan benyttes for tilbygg og påkostninger.

Formuesverdien på fritidseiendommer som ligger vesentlig over taksnivået for sammenlignbare eiendommer ellers i kommunen, kan settes ned av skattepliktige.

§ 1-1-2 Annen fast eiendom utenfor virksomhet, herunder ubebygde tomter

Det skal ikke foretas noen generell økning av formuesverdiene for inntektsåret 2017.

Ved første gangs taksering skal formuesverdien verken overstige 80 prosent av eiendommens kostpris inkludert grunn, eller 80 prosent av eiendommens markedsverdi.

Formuesverdier som ligger vesentlig over taksnivået for sammenlignbare eiendommer ellers i kommunen, kan settes ned av skattepliktige.

Omsetning av en eiendom eller endrede eiendomsskattetakster i kommunen gir i seg selv ikke grunnlag for endring av formuesverdien.

Skattepliktige kan sette ned etablerte formuesverdier som overstiger 80 prosent av dokumentert markedsverdi. Formuesverdien skal i slike tilfeller settes til maksimalt 80 prosent av dokumentert markedsverdi.

§ 1-1-3 Private biler/motorsykler/snøscootere

Private biler/motorsykler/snøscootere verdsettes med utgangspunkt i hovedimportørs listepris ved registrering som ny:

Registreringsår som ny

2017	75 prosent
2016	65 ”
2015	55 ”
2014	45 ”
2013	40 ”

2012	30	”
2011	20	”
2002 t.o.m 2010	15	”
1988 t.o.m 2001	1000	kr

Kjøretøy registrert som ny i 1987 eller tidligere anses som veterankjøretøy og verdsettes til antatt salgsværdi.

Har kjøretøyet av spesielle grunner gått særskilt ned i verdi, kan verdien settes lavere enn hva som følger av skalaen ovenfor.

§ 1-1-4 Campingvogner

Campingvogner verdsettes med utgangspunkt i campingvognens listepriis som ny etter skalaen i § 1-1-3.

§ 1-1-5 Lystfartøy

Båt med antatt salgsværdi (medregnet motor og fast utstyr) på kr 50 000 eller høyere, regnes som lystfartøy. Formuesverdien kan i utgangspunktet settes til 75 prosent av forsikringssummen. Er båten ikke forsikret, settes verdien til antatt salgsværdi.

§ 1-1-6 Innbo og annet løsøre som ikke gir inntekt

Innbo og annet løsøre (unntatt motorkjøretøy, campingvogn og lystfartøy, som omfattes av bestemmelsene ovenfor) kan vanligvis verdsettes i forhold til forsikringssummen slik:

Av de første kr 1 000 000 fastsettes formuesverdien til 10 prosent

Av de neste kr 400 000 fastsettes formuesverdien til 20 prosent

Fra kr 1 400 001 fastsettes formuesverdien til 40 prosent.

Er forsikringssummen ikke kjent, for eksempel ved kollektiv hjemforsikring, eller når innbo og løsøre ikke er forsikret, kan antatt gjenanskaffelsesverdi tre i stedet for forsikringssummen ved beregningen ovenfor.

Båt, unntatt lystfartøy som nevnt i § 1-1-5, som ikke er forsikret eller som er særskilt forsikret (dvs. ikke inngår i en ordinær innbo- eller løsøreforsikring), holdes utenfor verdsettelsesberegningen ovenfor. Er båten særskilt forsikret, kan den vanligvis verdsettes til 75 prosent av forsikringssummen. Er båten ikke forsikret, settes verdien til antatt salgsværdi.

Formue som faller inn under § 1-1-6, er bare skattepliktig med den del av samlet verdi som overstiger kr 100 000, jf. skatteloven § 4-20 første ledd bokstav b.

§ 1-1-7 Festeavgift til bolig- og fritidsformål

Formuesverdien av bortfesteres krav på festeavgift beregnes ved å multiplisere den årlige festeavgiften med en kapitaliseringsfaktor, se § 2-1-5.

Fester kan kreve fradrag for beregnet festeavgift ved fastsettelse av formuen. Gjeldsfradraget beregnes ved å multiplisere den årlige festeavgiften med en kapitaliseringsfaktor, se § 2-1-5.

§ 1-2 Inntektssatser

Skattepliktig overskudd på utgiftsgodtgjørelser til lønnstakere

§ 1-2-1 Kostbesparelse

Har arbeidstakeren under pendleropphold fri kost eller får kost dekket etter regning, verdsettes kostbesparelsen til kr 89 per døgn. Er arbeidstakerens kost dekket etter regning eller ved administrativ forpleining på tjenestereise, skal det ikke gjøres tillegg for kostbesparelsen. Der satsene under § 1-2-2 og § 1-2-3 anvendes, skal det ikke gjøres tillegg for kostbesparelse, da dette er tatt hensyn til i satsene.

§ 1-2-2 Godtgjørelse til kost og losji ved tjenestereiser/opphold med overnatting – innenlands

Når godtgjørelse for kost på tjenestereiser med overnatting eller opphold utenfor hjemmet er utbetalt med inntil:

kr 733 per døgn for skattepliktige som har bodd på hotell mv., og skattepliktig i tillegg selv betaler frokosten

kr 315 per døgn for skattepliktige som har bodd på pensjonat mv. uten kokemuligheter eller

kr 205 per døgn for andre skattepliktige som bor på hybel/brakke med kokemuligheter (privat overnatting),

kan det med de reservasjoner som følger nedenfor, legges til grunn at godtgjørelsen ikke har gitt noe overskudd. Forutsetningen er at skattepliktige må dekke de reelle kostnader til kost selv, uten subsidiering mv. fra arbeidsgiver eller annen oppdragsgiver. Småutgifter og tillegg for kostbesparelse er inkludert i alle satsene ovenfor.

Godtgjørelse etter de to høyeste satsene anses bare medgått fullt ut når skattepliktig kan legitimere å ha bodd på hotell eller pensjonat. Ved manglende legitimasjon benyttes laveste sats.

Dersom det ikke er forsvarlig og/eller hensiktsmessig - bl.a. sett i forhold til krav til hygiene mv. - å tilberede frokost eller aftens på oppholdsstedet, kan pensjonatsatsen benyttes.

Er godtgjørelsen utbetalt med høyere satser enn nevnt ovenfor, vil merutbetalingen være skattepliktig med mindre full kostnadsdokumentasjon framlegges.

Natt tillegg utbetalt i samsvar med bestemmelser i statens reiseregulativ (særvtale eller tariffavtale) for tjenestereiser med inntil kr 430 per døgn og i samsvar med legitimasjonskrav i skattebetalingsforskriften 21. desember 2007 nr 1766 § 5-6-12 tredje ledd, unntatt

opplysning om navn og adresse på overnattingssted eller utleier, anses ikke å ha gitt skattepliktig overskudd. Det samme gjelder for skattepliktig som er på rutinemessig fast tjenesteoppdrag, hvor reisen medfører overnatting, og nattillegg er utbetalt i samsvar med bestemmelser i statens reiseregulativ (særavtale eller tariffavtale).

Dokumenterte faktiske losjiutgifter for tjenestereiser som overstiger kr 430 anses ikke å gi skattepliktig overskudd. Utbetales et høyere beløp enn dokumenterte losjiutgifter, vil merutbetalingen være skattepliktig.

Skattepliktige må på forespørsel kunne fremlegge kvitteringer/bilag for kostnadene i samsvar med Skattedirektoratets forskrift av 22. november 1999 nr. 1160 § 6-13 om krav til legitimasjon vedrørende fradrag for merkostnader til kost og losji ved arbeidsopphold utenfor hjemmet.

§ 1-2-3 Godtgjørelse til kost og losji ved tjenestereiser/opphold utenfor hjemmet med overnatting - utenlands

Utbetalt kostgodtgjørelse på tjenestereise med overnatting eller ved opphold utenfor hjemmet kan anses som medgått inntil Skattedirektoratets satser (se vedlegg 1) for vedkommende land, når skattepliktig gjennom reiseregning legitimerer å ha bodd på hotell.

Kan skattepliktig ikke legitimere å ha bodd på hotell, skal innenlandssatsene for pensjonat eller hybel/brakk mv. i § 1-2-2 legges til grunn.

Dokumenterte faktiske losjiutgifter for tjenestereiser anses ikke å gi skattepliktig overskudd. Utbetales et høyere beløp enn dokumenterte losjiutgifter, vil merutbetalingen være skattepliktig.

Satsene for kostgodtgjørelse reduseres med 25 prosent fom 29. døgn ved lengre sammenhengende opphold på ett sted.

Se vedlegg 1 som viser satser for skattefri kostgodtgjørelse ved tjenestereiser i utlandet.

§ 1-2-4 Kost på tjenestereiser uten overnatting

Godtgjørelse for kost på tjenestereiser på minst 15 km fra reisens utgangspunkt uten overnatting utbetalt med inntil

a) kr 289 for reiser fra og med 6 timer og til og med 12 timer

b) kr 537 for reiser over 12 timer

anses ikke å gi skattepliktig overskudd. Med tjenestereiser menes reiser i oppdrag for arbeidsgiver/oppdragsgiver. Overstiger godtgjørelsen satsene, vil merutbetalingen utgjøre et skattepliktig overskudd med mindre full kostnadsdokumentasjon framlegges.

§ 1-2-5 Langtransportsjåfører - kost ved kjøring i utlandet

Er godtgjørelse til kost for langtransportsjåfører for kjøring i utlandet utbetalt med inntil kr 300 per døgn, kan det normalt legges til grunn at godtgjørelsen ikke har gitt overskudd. Satsen inkluderer småutgifter.

§ 1-2-6 Fastsetting av overskudd på kilometergodtgjørelse utbetalt etter kilometersatser for bruk av privat bil mv.

Bilgodtgjørelse etter satser fastsatt av Skattedirektoratet er skattefri, jf. forskrift av 19. november 1999 nr. 1158 § 5-15-8.

Bilgodtgjørelse som overstiger Skattedirektoratets satser vil gi et skattepliktig overskudd.

Ved overskuddsberegningen skal bilgodtgjørelsen sammenholdes med følgende satser:

I Norge, og i utlandet, er satsen kr 3,50 per km uansett kjørelengde.

Satsen gjelder også overskuddsberegning ved utbetalt godtgjørelse for yrkeskjøring med el-bil.

Kravene til legitimasjon i skattebetalingsforskriften av 21.12.2007 nr 1766 § 5-6-12 sjette ledd, om fritak for forskuddstrekk, gir tilsvarende anvendelse her.

Har skattepliktig fått tillegg for passasjerer, økes satsene ovenfor med kr 1,00 per km per passasjer. Når skattepliktig har fått særskilt tillegg for kjøring på skogs- og anleggsvei, økes fradragssatsen med kr 1,00 per km. Mottas godtgjørelse for å ta med seg utstyr og materiell som på grunn av vekt og/eller beskaffenhet for øvrig ikke er naturlig å plassere i bagasjerom eller på takgrind, økes fradragssatsene med kr 1,00 per km (f. eks tilhenger).

En skattepliktig som kjører minst 6 000 km i tjenesten årlig, kan legge regnskapet til grunn ved fastsettingen. Samme fastsetningsmetode må da fastholdes for en og samme bil, bl. a. av hensyn til avskrivninger og den skattemessige behandling ved salg mv., med mindre det gjennomføres uttaksbeskatning.

Underskudd på godtgjørelse for bruk av bil kan føres til fradrag for yrkesbil hvor fastsettingen skjer etter regnskap. Ved bruk av privatbil i yrket (under 6 000 km), vil differanse som oppstår når godtgjørelsen utgjør et mindre beløp enn et fradrag beregnet etter en sats på kr 3,50 per km i yrket, også komme til fradrag.

Ved bruk av motorbåt til yrkeskjøring, vil det i alminnelighet kunne nyttes en fradragssats på kr 7,50 per km. Ved bruk av snøscooter og ATV, kan nyttes en fradragssats på kr 7,50 per km. Ved bruk av tung motorsykel (over 125 ccm), kan nyttes en fradragssats på kr 2,95 per km. Ved bruk av moped eller lett motorsykel (opp til 125 ccm) og andre motoriserte fremkomstmidler kan nyttes en fradragssats på kr 2,00 per km.

Se vedlegg 2 for Skattedirektoratets satser for skattefrie utgiftsgodtgjørelser på tjenestereiser

§ 1-2-7 Smusstillegg – skattefri del

Ved fastsettingen anses 1/3 av smusstillegget som skattefritt, men i alminnelighet ikke over kr 2 415.

§ 1-2-8 Utstyrgodtgjørelse til idrettsdommere

Utstyrgodtgjørelse til idrettsdommere innen lagidretter hvor det er nødvendig med spesielt utstyr, som f.eks. sko, drakt, beskyttelse mv., anses ikke å gi skattepliktig overskudd når godtgjørelsen utgjør inntil kr 270 per oppdrag. Vilkåret er at samlet

utstyrsgodtgjørelse fra samme oppdragsgiver ikke overstiger kr 2 700 per år. Det er videre en forutsetning at dommeren faktisk har kostnader til slikt utstyr, og at slike kostnader ikke blir dekket på annen måte.

Utstyrsgodtgjørelsen kan utbetales i tillegg til beløp som kan utbetales skattefritt etter sktl § 5-15 (1) bokstav i, jf. forskrift av 23.11.2016 nr. 1360 (skatteforvaltningsforskriften) § 7-2-1.

§ 1-2-9 Redskaps- og verktøyhold mv.

Ved fastsettingen kan det legges til grunn at godtgjørelse på kr 31,50 per time som skogsarbeidere mottar til dekning av kostnader ved hold av motorsag og annen redskap (avskrivning, vedlikehold og driftskostnader), ikke gir skattepliktig overskudd.

Verdsettelse av naturalytelser

§ 1-2-15 Særregler ved fastsetting av fordel ved privat bruk av arbeidsgivers bil

Fastsetting av fordel ved privat bruk av arbeidsgivers bil baseres på listepreis etter standardreglene i skatteloven § 5-13 og forskrift av 19. november 1999 nr. 1158 til utfylling og gjennomføring mv. av skatteloven § 5-13.

I særlige tilfeller hvor listepreisen klart ikke står i forhold til fordelene ved den private bruk, kan fordelene fastsettes ved skjønn, jf. forskrift av 19. november 1999 nr. 1158 til utfylling og gjennomføring mv. av skatteloven § 5-13-5 annet ledd.

Er vilkårene oppfylt ved at standardfordelen basert på listepreis blir for høy, og firmabilordningen varer hele året, skal den skjønsmessige fordelene settes til minimum kr 53 000.

Dersom standardfordelen basert på listepreis blir for lav, kan man ved fastsettingen av fordelene benytte en hjelpestørrelse som multipliseres med den/de relevante prosentsatsen (-e) i standardreglene nevnt i første ledd. Ved fastsettingen av fordelene kan man normalt benytte markedsverdien som hjelpestørrelse.

Ved privat bruk av arbeidsgivers bil som faller utenfor standardreglene iht. forskrift av 19. november 1999 nr. 1158 til utfylling og gjennomføring mv. av skatteloven § 5-13-1 annet ledd, beregnes fordelene etter en sats på kr 3,40 per km. Denne satsen brukes både for arbeidsreiser og for annen privatkjøring med unntak av arbeidsreiser og besøksreiser som overstiger 4 000 km. Overstiger arbeidsreisene/besøksreisene 4 000 km til sammen i inntektsåret, brukes en sats på kr 1,50 per km for overskytende antall kilometer med slik kjøring.

Regler og satser for verdsettelse av fordel for varebil klasse 2 og lastebil med totalvekt under 7 501 kg følger av forskrift av 19. november 1999 nr. 1158 til utfylling og gjennomføring mv. av skatteloven § 5-13-1 fjerde ledd og forskrift av 22. november nr. 1160 fastsatt av Skattedirektoratet til utfylling og gjennomføring mv. av skatteloven § 5-13-1. Beregning av skattemessig fordel av privat bruk utføres enten ved bruk av sjablonmetoden (med bunnfradrag) eller etter kilometersats (individuell verdsettelse). Satsen for individuell verdsettelse følger av forskrift av 22. november nr. 1160 fastsatt av Skattedirektoratet til utfylling og gjennomføring mv. av skatteloven § 5-13-1.

§ 1-2-16 Fordel ved erverv av datautstyr og mobiltelefon brukt i arbeidsforhold

Fordel ved erverv av datautstyr og mobiltelefon brukt i arbeidsforhold, settes til differansen mellom markedsverdi og det vederlag den ansatte har betalt for datautstyret/mobiltelefonen. Kan ikke annen verdi spesifikt påvises, legges følgende markedsverdi til grunn:

Utstyr som er mindre enn 1 år gammelt:	80 prosent av opprinnelig kostpris
Utstyr som er mellom 1 og 2 år gammelt:	50 prosent av opprinnelig kostpris
Utstyr som er mellom 2 og 3 år gammelt:	20 prosent av opprinnelig kostpris
Utstyr som er 3 år eller eldre:	kr 500 (inklusive merverdiavgift)

Med opprinnelig kostpris menes arbeidsgivers faktiske anskaffelseskostnader inklusive merverdiavgift og fratrukket eventuelle rabatter.

§ 1-2-17 Fordel ved kost og losji når fordelene ikke er fastsatt etter tariff

Etter skatteloven § 5-12 tredje ledd settes fordelene ved helt eller delvis fri kost og losji til den verdien som er fastsatt for beregning av forskuddstrekk etter skattebetalingsloven § 5-8.

Med hjemmel i skattebetalingsloven § 5-8, jf. skattebetalingsforskriften § 5-8-10, har Skattedirektoratet fastsatt følgende satser for kost og losji :

Fritt opphold (kost og losji)	kr 123 per dag
Fri kost (alle måltider)	kr 89 per dag
Fri kost (to måltider)	kr 70 per dag
Fri kost (ett måltid)	kr 46 per dag
Fritt losji (eget eller delt rom)	kr 34 per dag

Det skal bare regnes med det antall dager som arbeidstakeren faktisk mottar slike ytelser.

§ 1-2-18 Leieverdi av kårbolig/-leilighet utenfor jord- og skogbruk

Dersom en boligeiendom ved kjøpekontrakt er påheftet fri boret, skal denne ytelsen fastsettes etter reglene i § 3-2-4.

Verdsettelse av særskilte ytelser

§ 1-2-20 Tariffestet brenselstilskudd til prester

Tilskudd til lys og brensel i prestebolig må medtas når en fastsetter skattepliktig fordel ved hel eller delvis fri bolig i arbeidsforhold.

§ 1-2-21 Drikkepenge/Tips

Drikkepenge/tips til serveringspersonale (bortsett fra prosentlønnnet serveringspersonale), drosjesjåfører mv. settes skjønnsmessig til 3 prosent av innberettet lønn når dette ikke er fastsatt i skattemeldingen eller er fastsatt med et mindre beløp.

Avkastning av kapital

§ 1-2-30 Fordringer

Avkastning av fordringer fastsettes på bakgrunn av fordringens art, men likevel ikke under 3 prosent når skattepliktig ikke har fastsatt et beløp.

§ 1-3 Fradragssatser

Fradrag for merkostnader ved fravær fra hjemmet

§ 1-3-1 Fradrag for losji ved opphold i brakke/campingvogn

Bor skattepliktig under arbeidsopphold utenfor hjemmet i egen brakke/campingvogn, som ikke anses som driftsmiddel, fastsettes fradraget til kr 61 per døgn.

§ 1-3-2 Fradrag for kost ved opphold på hybel/brakke og privat overnatting

Skattepliktige som har bodd på hybel/brakke o.l. med kokemulighet eller benyttet privat overnatting, kan fastsette fradrag for merkostnader til kost med kr 205 per døgn fra og med første døgn.

§ 1-3-3 Merkostnader til kost ved pensjonatopphold o.l.

Skattepliktige som har bodd på pensjonat eller hybel/brakke o.l. uten kokemulighet, kan fastsette fradrag for merkostnader til kost med kr 315 per døgn regnet fra og med første døgn.

§ 1-3-4 Merkostnader til kost på tjenestereiser/opphold utenfor hjemmet som varer ett døgn eller mer – hotellopphold

Skattepliktige som har overnatting på hotell og frokost ikke er inkludert i romprisen, kan fastsette fradrag for merkostnader til kost med kr 733 per døgn. Når kostnader til frokost er inkludert i romprisen eller disse kostnadene blir refundert etter regning, settes fradragssatsen til kr 586.

Ved tjenestereiser i utlandet kan fradrag for kost fastsettes etter satser som tilsvarende skattefrie kostgodtgjørelse for vedkommende land, jf. § 1-2-3. Se vedlegg 1 for satser for kostgodtgjørelse ved tjenestereiser i utlandet.

Kan ikke skattepliktig godtgjøre å ha bodd på hotell, fastsettes fradrag etter pensjonatsatsen i § 1-3-3 eller hybel-/brakkesatsen i § 1-3-2.

§ 1-3-5 Fradrag for kost på besøksreiser for skattepliktig som har fri kost på arbeidsstedet

Fradrag for merkostnader til kost når besøksreisen mellom sted for arbeidsopphold og hjem ikke medfører overnatting, men varer i 6 timer eller mer, settes til kr 92 hver vei. Slikt fradrag skal bare fastsettes av skattepliktige som faktisk kjøper mat på reisen og når kostnadene ikke er dekket av arbeidsgiver.

§ 1-3-6 Merkostnader til ett måltid for skattepliktige som daglig reiser mellom hjem og arbeidssted

For skattepliktige som reiser daglig mellom hjem og arbeidssted, men som har så langt fravær at de må spise ett måltid ekstra om dagen utenfor hjemmet, settes fradraget til kr 92 per dag. Slikt fradrag skal i alminnelighet bare fastsettes av skattepliktige som faktisk kjøper mat og har et sammenhengende fravær fra hjemmet på 12 timer eller mer. For lønnstagere inngår fradraget i minste fradraget.

§ 1-3-7 Langtransportsjåfører - fradrag for merkostnader til kost i utlandet

For langtransportsjåfører på turer i utlandet fastsettes merkostnadene til kr 300 per døgn. Satsen inkluderer småutgifter.

§ 1-3-8 Beregning av antall fraværsdøgn

Fradragene ovenfor beregnes på grunnlag av det antall døgn skattepliktig faktisk har vært fraværende fra sitt hjem av hensyn til arbeidet, inklusive selve reisen til og fra arbeidet. Skattepliktige som bor utenfor hjemmet hele året og som reiser hjem hver uke, kan som norm legge til grunn følgende fraværsdøgn:

Uten lørdagsfri	280 dager
Fri annenhver lørdag	255 dager
Fri hver lørdag	240 dager

Ved færre hjemreiser enn hver uke, må antall fraværsdøgn forhøyes.

Reiser mellom hjem og fast arbeidssted

§ 1-3-9 Fradrag for daglig reise mellom hjem og fast arbeidssted (arbeidsreise) og pendlers besøksreiser til hjemmet

For samlet reiselengde i året opp til 50 000 km, settes fradraget til kr 1,56 per km.

For samlet reiselengde over 50 000 km settes fradraget til kr 0,76 per km.

Avstandsfradrag for reise mellom hjem og arbeidssted og fradrag for besøksreiser til hjem i Norge eller i andre land innenfor EØS-området, kan ikke fastsettes for den delen av total årlig reisestrekning som til sammen overstiger 75 000 kilometer per kalenderår, jf. sktl. § 6-44 første ledd. Dette innebærer at skattepliktig som bare har reiser hvor det kreves avstandsfradrag etter kilometersats, maksimalt kan kreve årlig fradrag på kr 97 000 før reduksjon med bunnfradraget kr 22 000.

Reglene om avstandsfradrag gjelder i utgangspunktet ikke for skattepliktig som reiser til hjem utenfor EØS-området, jf. sktl. § 6-44 annet ledd første punktum. Skattepliktig som kan dokumentere bruk av privatbil til hjemreisene, kan likevel fastsette fradrag for utgiftene etter kilometersatsene som benyttes ved standardisert avstandsfradrag etter satsene ovenfor, begrenset til 75 000 kilometer per kalenderår.

Forskjellige arbeidskostnader mv.

Nedenfor følger fradragssatser til bruk for arbeidstakere som har kostnader som overstiger minstefradraget. Dersom kostnadene ikke overstiger minstefradraget, skal minstefradraget benyttes.

§ 1-3-20 Fradragssatser for privatbil og andre framkomstmidler som brukes noe i virksomhet/yrke

For bil som ikke skattlegges som yrkesbil, kan det fastsettes fradrag for bruk i yrket med kr 3,50 per km.

For andre framkomstmidler kan det fastsettes fradrag etter satsene i § 1-2-6, nest siste avsnitt.

Det kan også fastsettes fradrag for passasjerer, kjøring på skogs- og anleggsvei og tilhengertillegg og frakt av utstyr og materiell etter satsene i § 1-2-6 sjette avsnitt.

§ 1-3-21 Fradragssats for redskaps- og verktøyhold for bygningsarbeidere

Når bygningsarbeidere selv må holde verktøy i sitt arbeid uten særskilt godtgjørelse, kan fradraget for håndverktøy fastsettes til kr 2 700 per år.

§ 1-3-22 Fradrag for uniformskostnader for drosjesjåfører

Fradrag for uniform for drosjesjåfører kan fastsettes med kr 2 700 per år.

§ 1-3-23 Fradrag for faglitteratur

Når vilkårene for fradrag er oppfylt, kan fradrag for faglitteratur fastsettes med inntil kr 1 800 per år uten nærmere spesifisering.

§ 1-3-24 Spesielle fradragssatser for journalister mv.

Journalister mv. kan fastsette fradrag for kostnader til bøker, tidsskrifter, aviser mv. med inntil kr 1 800 i inntektsåret uten spesifisering. Kostnader til internasjonalt pressekort kan fastsettes med kr 500 når pressekort er utstedt i inntektsåret. Når kostnadene til reise i yrket ikke kan sannsynliggjøres, kan fradrag etter skjønn fastsettes med kr 2 700 per år samlet for reiser med egen bil og offentlig kommunikasjonsmiddel.

§ 1-3-25 Fradragssats ved bruk av eget hjem til møte-/kursvirksomhet

Ved avholdelse av møte/kurs i hjemmet som ledd i inntektsgivende arbeid, kan det fastsettes fradrag med kr 8 per deltaker per møte til dekning av kostnadene til strøm, fyring, rengjøring, slitasje o.l.

§ 1-3-26 Standardfradrag for bruk av bolig i ervervsvirksomhet (hjemmekontor mv.)

Benytter eieren minst halvparten av eiendommen til egen bolig regnet etter utleieverdien, kan det fastsettes standardfradrag med kr 1 800 for de kostnader som knytter seg til den del av eiendommen som brukes i eierens ervervsvirksomhet.

I stedet for standardfradrag kan eieren fastsette fradrag for faktiske kostnader knyttet til ervervsdelen av boligen.

For lønnstakere inngår kostnadene i minstefradraget.

Andre kostnader

§ 1-3-30 Fradrag for kostnader til doktormiddag

Dersom høyere beløp ikke kan dokumenteres, kan det fastsettes fradrag for kostnader til middag for opponenter, veiledere mv. inntil kr 25 440, begrenset til kr 1 272 per kuvert. Fradrag kan ikke fastsettes for bespisning av familie og venner.

§ 1-3-40 Fradragssats for barnepassere

Den som passer andres barn i eget hjem, herunder driver familiebarnehage som næringsvirksomhet i eget hjem, kan istedenfor fradrag for faktiske kostnader, fastsette standardfradrag. Standardfradraget skal utgjøre 50 prosent av vederlaget for barnepass, men høyst kr 1 155 per måned for hvert barn til dekning av kostnader til kosthold, ekstra kostnader til vask, oppvarming mv. Har skattepliktig valgt standardfradrag, er valget bindende for de neste 5 inntektsår såfremt forholdene ikke endres vesentlig.

Kapittel 2. Innenfor virksomhet

§ 2-1 Formuessatser

Er ikke annet bestemt i takseringsreglene for øvrig, skal formuesobjektene verdi settes til omsetningsverdien 1. januar i skattefastsettingsåret, jf. skatteloven § 4-1.

§ 2-1-1 Næringsseiendom

Utleid næringsseiendom i Norge og utlandet, samt ikke-utleid næringsseiendom i Norge verdsettes etter reglene i skatteloven § 4-10 og forskrift 19. november 1999 nr. 1158 til utfylling og gjennomføring mv. av skatteloven § 4-10-2 til 4-10-9.

Som næringseiendom regnes bl.a kontorlokaler, butikker, lager, verksteder, fabrikker, hotell, parkeringshus, samt tomter. Fritidseiendommer som leies ut i eierens næringsvirksomhet skal formuesverdssettes etter reglene for utleid næringseiendom.

Ved første gangs taksering av ikke-utleid næringseiendom i utlandet skal formuesverdien verken overstige 96 prosent av eiendommens kostpris inkludert grunn, eller 96 prosent av eiendommens markedsverdi.

Omsetning av eiendommen gir i seg selv ikke grunnlag for endring av formuesverdien.

Kraftverk: Bestemmelsene over gjelder ikke kraftanlegg som verdsettes etter skatteloven § 18-5.

Skogbrukseiendommer: Disse følger reglene i § 3-1-1.

Jordbrukseiendommer: Disse følger reglene i § 3-1-2.

§ 2-1-2 Driftsløsøre

Formuesverdien for driftsløsøre (saldogrupperne a,c og d) settes til 90 prosent av den skattemessig nedskrevne verdien ved utgangen av inntektsåret. Er saldoen negativ, settes formuesverdien til kr 0. Positiv saldoverdi reduseres dersom den skattepliktige påviser at den samlede faktiske verdien av driftsmidlene er lavere enn nedskrevet verdi.

Fast teknisk utstyr skal formuesfastsettes sammen med bygningen (driftsmidlet). Dette gjelder også den delen av det faste utstyret som inngår i saldogruppe d. Vanligvis skal likevel verdien på saldogruppe d reduseres ved formuesberegningen. Slik reduksjon skal bare foretas dersom det kan dokumenteres at samlet salgsverdi på driftsmidlene i saldogruppe d, ikke medregnet det faste tekniske utstyret, er lavere enn gruppens saldoverdi.

Saldo i saldogruppe j (fast teknisk installasjon i bygninger, herunder varmeanlegg, kjøle- og fryseanlegg, elektrisk anlegg, sanitæranlegg, heisanlegg o.l.) inngår ved formuesfastsettingen som en del av bygningen, og skal derfor ikke anses som egen formuespost.

§ 2-1-3 Innkjøpt varelager

Innkjøpt varelager verdsettes til anskaffelsesverdien, jf. skatteloven § 14-5 annet ledd, bokstav a.

§ 2-1-4 Verdssetting av skip, fiskefartøyer, borefartøyer mv.

a) Skip – med kjent kostpris

Verdssettingsreglene gjelder alle typer skip, borefartøyer, boliggrigger, fiskefartøyer, taubåter mv. (jf. Ot. prp. nr. 1 97/98 punkt 6.4)

Nybygde skip skal i leveringsåret (år 1) verdsettes til 77 prosent av kostpris uansett når i året de leveres. Fra år 2 til og med år 15 skal gjenværende formuesverdi årlig reduseres med 15 prosent. Avrundet uten desimaler vil formuesverdien utgjøre i prosent av kostpris som ny:

Leveringsår:

År 1	77 prosent av kostpris
" 2	65 « » «
" 3	55 « » «
" 4	47 « » «
" 5	40 « » «
" 6	34 « » «
" 7	29 « » «
" 8	25 « » «
" 9	21 « » «
" 10	18 « » «
" 11	15 « » «
" 12	13 « » «
" 13	11 « » «
" 14	9 « » «
" 15	8 « » «

Skip levert i 2002 eller tidligere, verdsettes til 8 prosent av kostpris. Dersom det på grunn av spesielle markedsforhold mv. godtgjøres at salgsverdien for et skip vil være lavere enn den beregnede formuesverdien, kan salgsverdien legges til grunn, jf. skatteloven § 4-1 første ledd. Med "salgsverdien" menes her verdien uten justering opp eller ned for påhvilende certepartier/konsesjoner.

Selv om et skip skifter eier, skal skipets kostpris som nytt legges til grunn for beregningen.

b) Skip – med ukjent kostpris

Ved kjøp av skip hvor det ikke er mulig å fastslå byggeprisen, kan det tas utgangspunkt i 77 prosent av kjøpers kostpris. Det gis videre 15 prosent årlig reduksjon av gjenværende formuesverdi inntil skipet har nådd en alder på 15 år fra det var ferdigbygd. Restverdien blir stående videre som formuesverdi.

Dersom det på grunn av spesielle markedsforhold mv. godtgjøres at salgsverdien for et skip vil være lavere enn den beregnede formuesverdien, kan salgsverdien legges til grunn, jf. skatteloven § 4-1 første ledd. Med "salgsverdien" menes her verdien uten justering opp eller ned for påhvilende certepartier/konsesjoner.

c) Påkostninger

Betydelige påkostninger skal vurderes for seg og verdsettes særskilt. Påkostninger på 20 prosent og over av skipets kostpris som nytt eller brukt, anses som betydelige. Slike påkostninger skal verdsettes til 77 prosent i år 1 med en årlig reduksjon på 15 prosent av gjenværende verdi i 15 år. Verdien kan ikke settes lavere enn 8 prosent av påkostningens kostpris. En betydelig påkostning vil etter dette behandles tilsvarende anskaffelsen av et nytt skip, jf. § 2-1-4 a.

Formuesverdien av det "opprinnelige" skipet må reduseres med eventuell forholdsmessig verdi av utstyr som tas ut i forbindelse med en ombygging.

Påkostninger på under 20 prosent av skipets kostpris skal ikke verdsettes særskilt. Slike mindre påkostninger vil dermed ikke ha innvirkning på formuesfastsettingen. Påkostninger fordelt over flere år vil kunne ses i sammenheng ved anvendelse av 20-prosentgrensen.

d) Kontrakter

Nybyggingskontrakter for skip skal verdsettes til 77 prosent av kontraktsprisen.

§ 2-1-5 Kapitaliseringsfaktor

Kapitaliseringsfaktoren for 2017 er fastsatt til 10. Denne skal nyttes ved beregningen av formuesverdien på varige rettigheter, utleierettigheter (jf. §§ 3-1-1 og 3-1-2), formuesverdien på retten til å kreve festeavgift (jf. §§ 1-1-7 og 3-1-3) og gjeldsfradrag (jf. § 1-1-7).

§ 2-2 Inntektssatser

§ 2-2-1 Uttak

Uttak av varer eller tjenester fra et foretak til egen bruk eller gaveoverføring verdsettes til det beløp foretaket ville oppnådd ved salg av de uttatte varer/tjenester jf. skatteloven § 5-2.

§ 2-2-2 Uttak av klær i bloggvirksomhet

Når klær som det gis fradrag for i bloggvirksomhet tas ut til privat bruk, skal inntektsføring foretas med et beløp tilsvarende 60 % av varens kostpris.

Privat bruk omfatter også når varene gis bort til venner, veldedige organisasjoner eller lignende.

Andre varer verdsettes til det beløp skattyter ville oppnådd ved salg av de uttatte varene.

§ 2-3 Fradragssatser

Bokføringspliktige skattytere gis fradrag for faktiske kostnader, dokumentert ved bilag, med mindre annet er bestemt nedenfor.

§ 2-3-1 Kostnader til kost og losji til ansatte (når disse ikke er fastsatt etter tariff)

Satsene er oppført under § 1-2-17 "Fordel ved kost og losji når fordelen ikke er fastsatt etter tariff".

§ 2-3-2 Lønn til hjemmeværende barn som samtidig går på skole

Normalsatser for arbeid utført av barn:

	1.1. - 31.3. 2017	1.4. - 31.12. 2017
Alder	Timesats	Timesats
17	kr 113	kr 115
16 "	" 109	" 111
15 "	" 95	" 97
14 "	" 84	" 85
13 "	" 75	" 76

Det kan bare unntaksvis bli tale om å fradragføre lønn til egne barn under 13 år.

For barn mellom 13 og 15 år er timesatsene redusert skjønnsmessig i forhold til satsene for barn i alderen 16-17 år. Eventuell overgang til høyere sats gjelder fra og med den måneden vedkommende fyller år.

Satsene bør normalt legges til grunn uansett til hvilke tider arbeidet er utført. Kost til forsørgede barn kan ikke ses på som betaling for arbeid.

§ 2-3-3 Eierens private campingvogn brukt av ansatte i virksomheten

For campingvogn, som er anskaffet til privat bruk, som også brukes til spisebrakke/overnattingsbrakke for ansatte i eierens virksomhet, kan det bare innrømmes fradrag for den ekstra verdiforringelse som skyldes bruken i virksomheten. Slik ekstra verdiforringelse settes skjønnsmessig til kr 122 per døgn. Det årlige fradrag begrenses oppad til 10 prosent av vognens kostpris som ny dersom skattyteren eier den, eller til den årlige leie dersom campingvognen leies.

§ 2-3-4 Diverse satser vedrørende bruk av private formuesobjekter i virksomhet

Der skattyter benytter egne private formuesobjekter i virksomhet, gis fradrag etter samme satser som for lønnstakere, se kapittel 1.

a) Bruk av privat bil/båt i virksomheten:

Satsene er oppført under § 1-3-20, evt. under § 1-2-6, tredje siste avsnitt.

b) Campingvogn brukt av eieren til overnatting – i egen virksomhet:

Satsen er oppført under § 1-3-1.

c) Bruk av eget hjem til møte- og kursvirksomhet:

Satsen er oppført under § 1-3-25.

d) Bruk av bolig i ervervsvirksomhet (hjemmekontor):

Satsen er oppført under § 1-3-26.

§ 2-3-5 Avgrensning av representasjonskostnader

Jf. Skattedirektoratets forskrift til skatteloven 22. november 1999 nr. 1160 § 6-21.

Fradrag for kostnader til uteservering, som nevnt i forskriftens § 6-21-2 første ledd fjerde punktum, kan ikke overstige kr 468 per person pr. tilfelle.

Fradrag for kostnader til gavegjenstand med firmamerke og/eller firmanavn knyttet til gjenstanden, som nevnt i forskriftens § 6-21-5 første ledd, kan ikke overstige kr 260 per gjenstand.

Fradrag for oppmerksomheter overfor forretningsforbindelser, etter forskriftens § 6-21-6 første punktum, kan ikke overstige kr 260 per tilfelle.

§ 2-3-6 Kostnader til sjøhyre mv. for ikke bokføringspliktige fiskere

Foreligger ikke dokumentasjon, kan fradrag for merkostnad til sjøhyre mv. godtas med inntil kr 2700 for helårsfiskere og kr 1800 for sesongfiskere. Fradraget inngår i et evt. minstefradrag.

Kapittel 3. Spesielle verdsettingsregler og satser for primærnæringene

§ 3-1 Formuessatser

Er ikke annet bestemt nedenfor eller foran i denne forskrift, skal formuesobjektene verdi settes til omsetningsverdien 1. januar i skattefastsettingsåret, jf. skatteloven § 4-1.

§ 3-1-1 Skogbrukseiendommer

Skogeiendommer verdsettes til avkastningsverdien skogen har på lengre sikt ved rasjonell skjøtsel og drift, jf. skatteloven § 4-11, annet ledd og kapittel 4 i denne forskriften. Formuesverdien for skogbrukseiendom som er driftsmiddel settes for 2017 til 90 prosent av tidligere fastsatt formuesverdi inkl. evt. justeringer.

Generell revisjon av formuesverdiene skal skje når Skattedirektoratet bestemmer.

Formuesverdien for 2017 vil fremgå av forhåndsutfylt skattemelding.

Har skogverdien endret seg vesentlig i året (f.eks. pga. tilkjøp, frasalg, fredning, naturskade eller lignende), må verdien beregnes på nytt, og innberettes i RF-1016.

Skogfaktor som skal nyttes ved beregningen er satt til 5, jf. § 4-9 i denne forskrift.

For å beregne formuesverdien av utleide rettigheter (jakt-, fiske- og fallrettigheter m.v.) knyttet til skogeiendommen, kapitaliseres brutto leieverdi med kapitaliseringsfaktor 10, se § 2-1-5.

Om bortfestede tomter til bolig- og fritidsformål, se § 3-1-3.

Formuesverdien på jaktrettighet utnyttet av den skattepliktige selv, beregnes ved at antall felte dyr innen de forskjellige kategoriene som er nevnt under § 3-2-5, multipliseres med de verdiene som er angitt der. Det totale produktet multipliseres med kapitaliseringsfaktoren, se § 2-1-5.

§ 3-1-2 Jordbrukseiendommer

Jordbrukseiendommer skal verdsettes under ett med bygninger og rettigheter som hører til eiendommen, jf. skatteloven § 4-11 første ledd. Formuesverdien for jordbrukseiendom som er driftsmiddel settes for 2017 til 90 prosent av tidligere fastsatt formuesverdi inkl. evt. justeringer.

For disse eiendommene skal det ikke foretas noen generell økning av formuesverdiene per 1. januar 2018. Enkeltstående eiendommer som har vesentlig lavere formuesverdi enn sammenlignbare eiendommer, kan likevel økes. Har en eiendom steget i verdi fra 1. januar 2017 pga. vesentlige påkostninger mv., skal formuesverdien økes. Det samme gjelder for påkostninger mv. foretatt tidligere år, men som pga. manglende eller ufullstendige opplysninger først er blitt kjent for skattemyndighetene på et senere tidspunkt.

Formuesverdien på eiendommer som ligger vesentlig over taksnivået for sammenlignbare eiendommer ellers i kommunen, kan settes ned.

Omsetning av en eiendom gir i seg selv ikke grunnlag for endring av formuesverdien. Retningslinjene ovenfor gjelder selv om det er fastsatt endrede eiendomsskattetakster i kommunen.

Formuesverdien skal settes ned, dersom den for våningshus overstiger 30 % av husets dokumenterte omsetningsverdi, se sktl. § 4-10 første ledd og Prop. 1 L (2009-2010) kap. 3.3.5.

For den øvrige del av eiendommen skal formuesverdien verken overstige 80 prosent av eiendommens kostpris (for nybygg inkludert grunn) eller 80 prosent av eiendommens markedsverdi.

Formuesverdien på jakt-, fiske- og fallrettigheter skal inngå i jordbrukseiendommens totale formuesverdi, jf. skatteloven § 4-11, første ledd. Om beregning av verdiene, se § 3-1-1 "Skogbrukseiendommer".

Om bortfestede tomter til bolig- og fritidsformål, se § 3-1-3.

For driftsløsøre vises til § 2-1-2.

§ 3-1-3 Bortfestede tomter til bolig- og fritidsformål

Formuesverdien av kravet på festeavgift beregnes ved å multiplisere den årlige festeavgiften med kapitaliseringsfaktor 10, se § 2-1-5.

§ 3-1-4 Varelager, buskap og oppdrettsfisk

Varebeholdning settes til anskaffelsesverdi, eller tilvirkningsverdi for egentilvirkede varer, jf. skatteloven § 14-5 annet ledd, bokstav a. Som tilvirkningsverdi regnes kostpris for råstoff, halvfabrikata, hjelpestoffer og produksjonslønn.

a. Buskap

Reglene om verdsetting av buskap er gitt i kapittel 5 i denne forskrift.

1) Storfe

	Ordinære satser	I prosent av voksne dyr
Kyr tilført i året		
(har kalvet)	kr 6 300	
Kviger over 12 måneder		
(ikke kalvet)	" 4 400	70
Kviger under 12 måneder	" 1 900	30
Okser over 12 måneder	" 4 400	70
Okser under 12 måneder	" 1 900	30

2) Griser

Avlsgriser tilført i året		
(over 6 måneder)	kr 2 000	
Slakteferdige griser	" 1 400	100
Slaktegriser ca. 4 måneder	" 1 100	80
Slaktegriser ca. 3 måneder	" 850	60
Smågriser ca. 2 måneder	" 550	40
Smågriser under 2 måneder	" 280	20

3) Småfe

Sauer tilført i året		
(over 12 måneder)	kr 500	
Sauer under 12 måneder	" 300	60
Geiter tilført i året		
(over 9 måneder)	" 280	
Geiter under 9 måneder	" 90	30

4) Fjørfe

Etter forskrift 19. november 1999 nr. 1158 til utfylling og gjennomføring mv. av skatteloven § 14-5-3 skal verpehøner og kyllinger som skal settes inn i eggproduksjon verdsettes til slakteverdi. Slakteverdien settes til:

Verpehøner	per stk.	kr	4
Kyllinger	" "	"	4

Innkjøpte dyr (kyllinger) til oppføring skal settes til innkjøpsprisen med tillegg av medgåtte førkostnader mv. fram til årsskiftet.

5) Pelsdyr

Satsene nedenfor skal nyttes ved fastsetting av formuesverdier på levende dyr og usolgte skinn.

Aksjeselskaper skal ved fastsettingen bruke satsene både på levende dyr og skinn som ikke er solgt. Enkeltpersonforetak og ansvarlige selskaper skal ved fastsettingen bare bruke satsene på markedsførte skinn som ikke er solgt.

Sølvrev	kr 390
Blårev og annen rev	” 340
Mink	” 150

6) Hester

I. Hester som nyttes eller skal nyttes i trav- og galoppssport

Trav- og galopphester føres opp med antatt salgsverdi. Hester av eget oppal under 1 år bør normalt settes til minst kr 21 000. Denne verdi økes for hvert år inntil 3 år. Hester som har nådd denne alder i 2017, skal verdsettes til minst kr 50 000. Er hesten forsikret og 15 prosent av forsikringssummen overstiger satsene foran, legges 15 prosent av forsikringssummen til grunn. Verdien for slike hester eid utenfor næringsvirksomhet, kan ikke settes ned før det er sannsynlig at vedkommende hest har en lavere salgsverdi.

II. Andre innkjøpte hester verdsettes til salgsverdi.

III. Hester av eget oppal og innkjøpte hester til bruk i virksomhet (unntatt hester under romertall I), fastsettes til tilvirkningsverdien ved eget oppal.

Satser for eget oppal:

	Fjording	Dølahest
Hester inntil 1 år	kr 1 500	kr 2 100
Hester inntil 2 år	" 3 800	" 5 300
Hester inntil 3 år	" 6 000	" 8 400
Hester over 3 år	" 7 500	" 10 500

Verdien av voksne hester under romertall III blir stående uendret inntil realisasjon.

7) Andre dyr

Formuessatsene for rein er fastsatt etter bestemmelsene i skatteloven § 4-11, tredje ledd. Satsene har ingen betydning for fastsettingen av inntekt, jf. skatteloven § 8-1, første ledd, bokstav a.

Rein over 1 år	Kr	700
Rein under 1 år (fjorårskalver)	"	350
Bifolk (uten kube)	kr	350

b. Korn

Tilvirkningsverdi i kr per kg:

Mathvete	kr	1,20
Fôrhvete	”	1,20
Matrug	"	1,20
Fôrrug	”	1,20
Rughvete	”	1,10
Bygg	"	1,10
Havre	"	1,10
Oljefrø	"	2,30

c. Poteter

Tilvirkningsverdi kr per kg:

Matpoteter	kr 1,10
Fabrikkpoteter	" 0,80

d. Avlingslager til oppføring på egen buskap

Tilvirkningsverdi per kg:

Høy	kr 1,15
Halm, ubehandlet	" 0,35
Halm, ammoniakkbehandlet	" 0,60
Kålrot	" 0,15
Grassurfôr	" 0,27

Tilvirkningsverdien på andre fôrmidler settes til kr 1,30 per fôrenhet. (FEm)

e. Lager av skogsvirke (som ikke er levert)

Tilvirkningsverdien settes til kostnadene ved hogst, kjøring mv. Verdien av eget arbeid skal ikke tas med.

f. Annet varelager for salg

Salgsprodukter verdsettes til ca. 40 prosent av netto salgsverdi.

Planter på friland i planteskoler verdsettes til 20 prosent av netto salgsverdi ved engrossalg.

g. Oppdrettsfisk, skjell mv.

På grunn av risikoen for sykdom, skade, svinn etc. settes verdien på oppdrettsfisk og skjell til 65 prosent av tilvirkningsverdien. I tilvirkningsverdien inngår kostnader til innkjøp av yngel/smolt/settefisk, til fôr og til leid arbeidskraft.

Beholdning av blåskjell og lignende stående i sjøen, verdsettes ikke.

§ 3-2 Inntektssatser

§ 3-2-1 Veiledende produksjonsmengder når pålitelige oppgaver ikke foreligger, jf. ligningsloven § 8-1.

a) Melk per årsgeit	300 kg
b) Ull per voksen sau	3,5 kg
c) Ull per lam	1,5 kg
d) Egg per høne	14 kg
e) Honning per kube	30 kg

§ 3-2-2 Verdsetting av produkter uttatt til husholdning og fôderåd

Produkter/varer som tas ut fra næringen til husholdning og fôderåd verdsettes til omsetningsverdi, dvs den verdien produktet/varen ville fått ved salg.

§ 3-2-3 Normer for verdsetting av uttatte naturalier til eget bruk

- a) Verdien av uttatt melk per husstandsmedlem: kr 800 per år.
For personer over 70 år reduseres satsen for melk til det halve.
- b) Verdien av uttatte poteter per husstandsmedlem: kr 280 per år.
For barn under 10 år og for personer over 70 år reduseres satsen for poteter til det halve.
- c) Verdien av uttatt fisk per husstandsmedlem: Kr 1 500 per år.
For barn under 10 år og personer over 70 år reduseres satsen til det halve.
- d) Verdien av uttatt reinkjøtt settes til kr 2 300 pr. husstandsmedlem.
For barn under 10 år og personer over 70 reduseres satsen til det halve.

§ 3-2-4 Brutto leieverdi av kårbolig på gårdsbruk

Leieverdiene beregnes etter følgende sjablongverdier:

<u>Bruksareal</u>	<u>Leieverdi</u>
Over 100 m ²	kr 29 200
60 – 100 m ²	kr 21 900
Under 60 m ²	kr 14 600

Bruksareal er det areal i boligen som er innredet til boformål. Det inkluderer kott, ganger, vindfang mv., og innredede rom i kjeller og loft (for eksempel vaskerom, stue, soverom mv.). Det er bare areal innenfor en takhøyde på min. 1,90 m som teller med. Det er uten betydning om bare deler av boligen faktisk benyttes.

Forefinnes ikke bade-/dusjrom eller wc, reduseres verdien med 25 %. Dersom kårtyter og kårmtotaker med borett bor sammen (ikke i hver sin leilighet), anses boligen som "kårbolig", og leieverdien er skattepliktig for kårmtotaker. Leieverdien beregnes etter sjablongverdiene, men reduseres med 40%. Kårtyter kan kreve fradrag for 60% av kostnadene knyttet til boligen.

§ 3-2-5 Netto fordel av egen utnyttet jaktrett

Når den som disponerer en jaktrett selv har utnyttet denne, skal nettofordelen per felte dyr settes lik satsene som er gjengitt nedenfor:

Elg:	
Eldre okse	Kr 8 000
Ungdyr (1½ år) + eldre hunddyr	Kr 6 300
Kalv (½ år)	Kr 2 900
Reinsdyr (voksen)	Kr 1 600
Hjort (voksen)	Kr 3 000

§ 3-2-6 Verdi av uttatt brensel fra egen skog

Uttak av ved til privat bruk og kårtytelse, fra skog som er eller inngår i egen virksomhet, inntektsføres med kr 450 per løs m³. (Kr 1 500 per favn)

Dersom uttaket består av energivirke i form av flis, settes inntekten til kr 170 per løs m³.

§ 3-2-7 Verdien av stallplass og uttatt grovfôr til hester som nyttes utenom jord- og skogbruksnæringen

Verdien av stallplass og uttatt grovfôr til hester som nyttes i travsport eller på annen måte utenom jord- og skogbruksnæringen, settes til kr 16 000 for voksne trav- og galopphester. For hobbyhester utenom trav- og galoppport, settes uttaket til kr 11 200 og for ponnyer til kr 7 200. Satsene reduseres skjønnsmessig for føll og unghester.

§ 3-2-8 Definisjon av "tre normalårsverk" i forskrift 19. november 1999 nr 1158 til utfylling og gjennomføring mv. av skatteloven § 10-42-3 "Om overføring av skjerming mellom virksomheter"

Tre normalårsverk jf. forskriften § 10-42-3 a utgjør 750 dagsverk eller 5625 arbeidstimer.

§ 3-3 Fradragssatser

§ 3-3-1 Kostnader til kost i forbindelse med gårdsturisme, grønn omsorg og forpleining

Drives gårdsturisme, grønn omsorg eller forpleining som virksomhet, og virksomheten omfatter bespisning, kan det, som alternativ til fradrag for dokumenterte kostnader, fastsettes fradrag for kost tilsvarende satsene i § 1-2-17 med et tillegg på 30 prosent.

§ 3-3-2 Kostnader til kost mv. for ikke bokføringspliktige lottfiskere

Ikke bokføringspliktige lottakere som ikke tar del i felles kosthold om bord, kan kreve fradrag for dokumenterte kostnader til kost.

Fradrag for småutgifter kan bare kreves for dokumenterte merkostnader til telefon, ekstra avis mv.

Hjemmefiskere (overnatting hjemme) som ikke kan dokumentere kostutgifter, må fastsette fradraget skjønnsmessig. Som veiledning for skjønnset kan nyttes en sats på kr 92 per dag.

§ 3-3-3 Kostnader ved brutto fastsetting av egen utnyttet jaktrett

Kostnader til gevær, ammunisjon, mv. kan maksimalt føres til fradrag med kr 2 700.

§ 3-3-4 Fradrag for fôrkostnader til gjeterhund i sau- og reindriftsnæring

Hvis høyere kostnader ikke kan dokumenteres med bilag, kan det alternativt kreves et samlet fradrag for kostnader til fôr på kr 2 200 for hver næringsdrivende (ved deling av næringsinntekt mellom ektefeller anses ektefellene i denne sammenheng som én næringsdrivende). For lønnet gjeters hundehold inngår kostnadene i minstefradraget.

§ 3-3-5 Fradrag for merkostnader til kost i reindriftsnæring

Hvis høyere kostnader ikke kan dokumenteres med bilag, kan reieiere som må overnatte utenfor sin bolig eller sekundærbolig, fastsette fradrag for merkostnader til kost etter en sats tilsvarende satsen for kostbesparelse i hjemmet. Satsen er kr 89 per døgn.

Det må godtgjøres at oppholdet har vært nødvendig i forbindelse med reindriften.

Kapittel 4 Særlig om verdsetting av skog

§ 4-1 Kapitlets virkeområde

Dette kapitlet for fastsetting av formuesverdi på skogeiendommer gjelder den avkastningsverdien som skogen gir på lengre sikt ved rasjonell skjøtsel og drift. Kapitlet gjelder bare for økonomisk drivbare arealer. Det gjelder ikke fastsettelse av verdi av sandtak, torvtak, steinbrudd, tomter, jaktrettigheter, fiskerettigheter og lignende.

Med økonomisk drivbare arealer menes arealer med skog i hogstklassene 1-5 hvor driftsforholdene (terreng og avstand til vei mv.) er slik at avvirkingen, når skogen er hogstmoden, gir økonomisk overskudd per avvirket kubikkmeter trevirke.

§ 4-2 Hvem har rapporteringsplikt etter dette kapittel

Alle som eier økonomisk drivbar skog med tilvekst ut over det som er tilstrekkelig til å dekke gårdens behov for brensel, gjerdematerialer og til mindre reparasjoner, skal fastsette formuesverdien i skjemaet RF-1016, «Formue av skogeiendom», fastsatt av Skattedirektoratet.

§ 4-3 Verdsetting

Fastsetting av formuesverdien på skogeiendommer skal skje ved å kapitalisere en soneberegnet nettoverdi av den årlige nyttbare tilveksten.

Nettoverdien per kubikkmeter tilvekst fremkommer ved at det fra gjennomsnittspriser som nevnt i § 4-5, gjøres fradrag for kostnader som nevnt i § 4-6.

§ 4-4 Årlig nyttbar tilvekst

Skogeiendommens årlig nyttbare tilvekst fremkommer ved å multiplisere eiendommens økonomisk drivbare areal, fordelt på 4 bonitetsklasser, med den fastsatte tilvekstraten for den enkelte bonitetsklasse.

Skogeieren skal oppgi størrelsen på det økonomisk drivbare skogarealet på sin eiendom, og hvordan dette fordeler seg på de fire bonitetsklassene, Svært høy (H 23-26), Høy (H 17-20), Middels (H 11-14) og Lav (H 6-8).

Tilvekstratene for de enkelte bonitetsklassene er fastsatt til:

Svært høy 0,7 m³ per daa

Høy 0,4 m³ per daa

Middels 0,25 m³ per daa

Lav 0,08 m³ per daa.

§ 4-5 Priser

Ved verdsettingen legges til grunn at landets skogareal deles i tre prissoner. I hver sone fastsetter Skattedirektoratet en beregnet gjennomsnittspris. Det er ikke adgang til å foreta individuell korreksjon av prisene.

§ 4-6 Kostnader

Ved verdsettingen legges til grunn at landets skogareal deles i tre kostnadssoner. I hver sone fastsetter Skattedirektoratet en gjennomsnittskostnad (kostnadssjablong) som beregnes på grunnlag av erfaringstall for faste kostnader og driftskostnader. Det er ikke adgang til å avvike fra gjennomsnittskostnaden (kostnadssjablongen) med mindre dette følger av § 4-7.

§ 4-7 Korreksjon for spesielt høye kostnader

Er skogeiernes reelle driftskostnader (inkludert indirekte kostnader) vesentlig høyere enn den kostnadssjablongen som gjelder for den kommunen eiendommen ligger i, og årsaken er enten vanskelig terreng eller gjennomsnittlig lang driftsvei, kan den skattepliktige kreve å nytte en høyere kostnadssjablong.

§ 4-8 Korreksjon for unormal hogstklassefordeling

Kan det dokumenteres at arealet med ungsog (hogstklassene 1, 2 og 3) utgjør 70% eller mer av det økonomisk drivbare arealet, reduseres formuesverdien med 15%. Tilsvarende vil ungsogsareal på 85% eller mer av det økonomisk drivbare arealet, gi en reduksjon i formuesverdien på 25%.

§ 4-9 Kapitalisering

Ved kapitalisering av nettoverdien av den årlige nyttbare tilveksten, er skogfaktoren fastsatt til 5.

§ 4-10 Manglende eller ufullstendig rapportering

Unnlater skogeieren å levere skjemaet RF-1016 «Formue av skogeiendom», eller det oppgis uriktige tall, vil skogeiendommens formuesverdi bli fastsatt ved skjønn. Ved skjønnet kan skattekontoret innhente veiledende grunnlagsmateriale fra den lokale skogforvaltning.

§ 4-11 Generelle revisjoner

Generelle revisjoner av skogens formuesverdi skal skje når Skattedirektoratet bestemmer det.

§ 4-12 Enkeltrevisjoner

Formuesverdien på den enkelte skogeiendom skal revideres når den formuesverdi som ble fastsatt ved siste revisjon, er uriktig som en følge av følgende forhold:

tilkjøp

frasalg

fredning

naturskader

dokumentasjon av endret fordeling av areal på bonitetsklasser (eks. ny skogbruksplan, områdeplan eller lignende).

Revisjonen foretas etter initiativ fra skogeieren, eller når de regionale fastsettingsmyndigheter finner det nødvendig.

Kapittel 5 Særlig om åpningsbalanse og senere balanse i jord- og skogbruk

§ 5-1 Åpningsbalanse

5-1-1 Overføring av formuesobjekter ved arv, gave eller gavesalg

Ved overføring av formuesobjekter ved arv, gave eller gavesalg skal gavemottaker tre inn i givers inngangsverdier og øvrige skatteposisjoner, som er knyttet til formuesobjektene, jf skatteloven § 9-7 første til tredje ledd.

Ved overføring av alminnelig gårdsbruk eller skogbruk når giveren kunne realisert slike eiendommer uten gevinstbeskatning på gavetidspunktet, settes inngangsverdien til $\frac{3}{4}$ av antatt salgsverdi, jf skatteloven § 9-7 femte ledd.

Ved gavesalg til nærstående som overtar hele eller deler av virksomheten, kan overdrageren velge å unnlate inntektsoppgjør og i stedet la gavemottakeren tre inn i overdragerens inngangsverdier og skatteposisjoner som er knyttet til den overførte virksomheten, jf. skatteloven § 9-7 tredje til sjette ledd.

5-1-2 Overføring av formuesobjekter uten kontinuitet

I åpningsbalansen skal aktiva være inndelt i grupper og skal for jord- og skogbrukets vedkommende være spesifisert etter gjeldende skjema for rapportering.

Fordringer og gjeld skal være spesifisert i balansen eller på særskilt liste over saldi i reskontroboken. Innestående skogavgiftsmidler som skogeieren ikke har et ubetinget krav på å få utbetalt, tas ikke med i skogbrukets balanse.

Ved verdsettelsen av de forskjellige eiendeler i åpningsbalansen i nye regnskaper skal følgende regler følges:

Ved oppføring av fast eiendom, maskiner og redskap skal en ta utgangspunkt i den virkelige kostpris for den nåværende eier.

Har eieren overtatt eiendommen med løsøre under ett, må kostprisen fordeles på fast eiendom og løsøre etter skjønn. Kostprisen for den faste eiendommen må fordeles på jord, bygninger (og andre avskrivbare anlegg) og skog. .

Hester føres opp enkeltvis med navn, alder og antatt salgsverdi.

Andre husdyr føres opp i grupper etter art, kjønn og alder.

Kuer føres opp med gjennomsnittlig slakteverdi med tillegg av 15 prosent. Høyere antatt salgsverdi basert på størrelse, alder, kvalitet og drektighetsgrad må dokumenteres.

For kviger, kalver, okser og griser over 2 måneder finnes enhetsprisen for hver gruppe på grunnlag av antatt salgsverdi for det enkelte dyr.

Smågriser, sauer, geiter og fjærfe verdsettes etter en felles enhetspris innen hver gruppe, beregnet på grunnlag av antatt salgsverdi.

Avlingslager skal føres opp med antatt salgsverdi. Halvfabrikata som f.eks. planter i vekst, verdsettes til salgsverdien på vedkommende stadium.

Innkjøpt varelager i jordbruket som kraftfôr, kunstgjødsel, drivstoffer mv. verdsettes til innkjøpspris med tillegg av frakt.

Materiallager i jordbruket foredlet av virke fra egen skog føres opp med netto salgsverdi på det tidspunkt da virket ble foredlet.

Innkjøpt materiallager i jordbruket verdsettes til innkjøpspris med tillegg av frakt.

Hvis det drives foredling av skogsvirke med salg for øye, føres materiallageret opp med antatt netto salgsverdi på det tidspunkt da virket ble foredlet.

Lager av tømmer, kubb, ved o.l. under skogbrukets balanse verdsettes etter påløpne direkte driftsutgifter, verdi av eget arbeid og bruk av egne driftsmidler medregnet, men uten tillegg for rotverdien.

§ 5-2 Senere balanse

Fast eiendom, maskiner og redskap skal i utgående balanse føres opp med de samme verdier som eiendelene er ført opp med i årets åpningsbalanse, ev. kjøpesum ved overtakelse av næring i løpet av året. Det gjøres tillegg for nyanlegg, forbedringer og aktiveringspliktige tilkjøp, og fradrag for offentlige tilskudd, avskrivninger, frasalg o.l. samt fradrag for skattepliktig del av friggitt skogavgift til nyanlegg i skogbruket.

Dyr som var voksne allerede ved årets begynnelse og som fremdeles er i behold, skal ved årets slutt verdsettes etter beregnet gjennomsnittsverdi av alle voksne dyr innen den enkelte dyreart i åpningsbalansen. Som voksne ved årets begynnelse regnes i denne forbindelse storfe over 2 år, avlsgriiser over 1/2 år, geiter over 9 måneder og dessuten sauer, gjess, ender og kalkuner som var over 1 år. Innkjøp av hel besetning (eller del av besetning ved etappevis overtakelse) likestilles med åpningsbalanse i første punktum.

Nye dyr av samme slag som er nevnt i annet ledd og som er av eget oppal, skal i prinsippet verdsettes til tilvirkningsverdien som for andre varer. Skattedirektoratet fastsetter hvert år etter at Landbruks- og matdepartementets uttalelse er innhentet, de enhetspriser som skal nyttes for nye dyr ved årets fastsetting.

Med utgangspunkt i enhetsprisene for nye voksne dyr, jf. 3. ledd, fastsettes enhetspriser for nye dyr av eget oppal etter følgende forholdstall:

Kviger over 12 måneder (ikke kalvet) 70 pst.

Kviger under 12 måneder 30 pst.

Okser over 12 måneder 70 pst.

Okser under 12 måneder 30 pst.

Sauer under 12 måneder 60 pst.

Geiter under 9 måneder 30 pst.

Slaktegriser ca. 5 måneder 100 pst.

Slaktegriser ca. 4 måneder 80 pst.

Slaktegriser ca. 3 måneder 60 pst.

Smågriser ca. 2 måneder 40 pst.

Smågriser under 2 måneder 20 pst.

Beregnet enhetspris, jf. 3. og 4. ledd, som overstiger kr 1 000, avrundes til nærmeste kr 100. Enhetspriser på kr 500–1 000 avrundes til nærmeste kr 50. Lavere enhetspris avrundes til nærmeste kr 10. Ved beregning av ny enhetspris for dyr fra åpningsbalansen, jf. reglene i 2. ledd, foretas avrunding til nærmeste kr 10.

Innkjøpte dyr av samme slag som nevnt foran til fornyelse og utvidelse av egen buskap, verdsettes etter samme retningslinjer som buskap av eget oppal.

Fôringsdyr og ungdyr innkjøpt med tanke på salg som slakt eller omsetning som livdyr, verdsettes til innkjøpspris med tillegg av beregnede forutgifter mv fram til årsskiftet (tilvirkningsverdien).

Hester av eget oppal og innkjøpte hester i jord- og skogbruksnæring ansettes til tilvirkningsverdien ved eget oppal. Verdien av voksne hester blir stående uendret inntil realisasjon.

Verpehøner og kyllinger som skal settes inn i eggproduksjon, verdsettes til slakteverdi.

Lager av grovfôr, korn, frø, grønnsaker, frukt og planter for salg i veksthus eller på friland skal balanseføres etter tilvirkningsverdien, jf. skatteloven § 14-5 andre ledd bokstav a. Den samme verdsettelsesmåte nyttes også for lager av foredlet skogsvirke samt lager av ull, huder og skinn. Dersom ikke noe annet kan dokumenteres nyttes takseringsreglens bestemmelser om varelagervurdering i landbruket.

Lager av tømmer, kubb, ved mv. skal verdsettes til tilvirkningsverdien. Dette tilsvarer stort sett utgiftsførte beløp til hogging, kjøring mv av lagerpartiet. Verdien av eget arbeid skal ikke tas med, men derimot skal direkte kostnader ved bruk av egne maskiner tas med.

Den årlige sluttbalansen (utgående balanse) blir uten endringer å regne som åpningsbalanse (inngående balanse) for det påfølgende regnskapsår. Dersom skattemyndighetene har endret balanseverdiene med endelig virkning, skal skattyteren gjennomføre tilsvarende rettinger i regnskapet.

Vedlegg 1 Skattedirektoratets satser for skattefri kostgodtgjørelse på tjenestereiser i utlandet med virkning for inntektsåret 2017

Verdensdel/Land /By

Kostsatser for 2017

Europa:

Albania	390
Belgia	900
Bosnia-Hercegovina	430
Bulgaria	420
Danmark	800
København	930
Estland	600
Finland	760
Frankrike	780
Paris	900
Hellas	630
Hviterussland	400
Irland	850
Island	850
Italia	900
Kosovo	360
Kroatia	740
Kypros	700
Latvia	650
Liechtenstein	1 200
Litauen	490
Luxembourg	800
Makedonia	540
Malta	700
Moldova	380
Monaco	1 100
Montenegro	500
Nederland	650
Polen	600
Portugal	700

Romania	550
Russland	650
Moskva	980
St.Petersburg	810
Serbia	630
Slovakia	600
Slovenia	510
Spania	880
Storbritannia	680
London	1 100
Sveits	1 050
Genève	1 050
Zürich	1 200
Sverige	750
Tsjekkiske republikk	550
Tyskland	750
Berlin	900
Ukraina	530
Ungarn	640
Østerrike	760
Wien	900

Kostsatser for 2017

Afrika:	
Algerie	700
Angola	1 270
Benin	490
Botswana	450
Burundi	460
Egypt	650
Elfenbenskysten	700
Eritrea	700
Etiopia	450
Ghana	500
Kamerun	560

Kenya	580
Lesotho	350
Madagaskar	350
Malawi	360
Marokko	670
Mauritius	480
Mosambik	690
Namibia	360
Nigeria	980
Seychellene	810
Sudan	800
Swaziland	350
Sør-Afrika	540
Sør-Sudan	580
Tanzania	650
Togo	500
Zambia	600
Zimbabwe	590
Øvrige Afrika	580

Amerika: Kostsatser i 2017

Argentina	520
Bahamas	940
Barbados	860
Bolivia	340
Brasil	650
Rio	820
Canada	930
Chile	720
Colombia	500
Costa Rica	550
Cuba	560
El Salvador	440
Guatemala	550
Guyana	560
Honduras	400

Jamaica	610
Mexico	680
Nicaragua	460
Panama	500
Paraguay	500
Peru	750
Puerto Rico	700
Surinam	550
Uruguay	600
USA	700
New York	950
San Francisco	1 000
Washington D.C	1 000
Venezuela	1 600
Øvrige Amerika	710

Asia: Kostsatser i 2017

Afganistan	500
Armenia	500
Azerbajjan	750
Bahrain	800
Bangladesh	530
Brunei	400
Fillipinene	700
Forente Arabiske Emirater	1 000
Georgia	570
India	500
Indonesia	550
Iran	750
Israel	900
Japan	700
Jemen	500
Jordan	1 150
Kambodsja	670
Kasakhstan	700
Kina	730

Hong Kong	1 000
Shanghai	870
Kuwait	730
Laos	500
Libanon	890
Malaysia	600
Maldivene	660
Myanmar (Burma)	690
Nord-Korea	450
Oman	800
Pakistan	400
Palestina	800
Qatar	730
Saudi-Arabia	890
Singapore	800
Sri Lanka	410
Sør-Korea	1 100
Taiwan	600
Thailand	700
Tyrkia	520
Istanbul	650
Uzbekistan	400
Vietnam	550
Øst-Timor	510
Øvrige Asia	690

Australia/Oceania: Kostsatser i 2017

Australia	950
New Zealand	700
Papua Ny-Guinea	630
Øvrige områder	740

For følgende områder/land gælder disse satser:

Andorra: som for Spania

Azorene: som for Portugal

Færøerne: som for Danmark

Gibraltar: som for Storbritannia

Grønland: som for Danmark

Guernsey (inkl. Alderney og Sark): som for Storbritannia

Jersey: som for Storbritannia

Kanariøerne: som for Spania

Madeira: som for Portugal

Man: som for Storbritannia

Nord-Irland: som for Storbritannia

San Marino: som for Italia

Vatikanstaten: som for Italia

Åland: som for Finland

Øvrige land/områders satser tilsvare "Øvrige områder" under den enkelte verdensdel.

Vedlegg 2 Div. satser

Skattedirektoratets satser for skattefri utgiftsgodtgjørelse på tjenestereise innenlands, gjeldende for 2017:

Kostgodtgjørelse for dagsreiser på minst 15 km:

For reiser fra og med 6 timer til og med 12 timer: kr 289,-

For reiser over 12 timer: kr 537,-

Kostgodtgjørelse ved overnatting på hotell ved reiser 12 timer eller mer: kr 733,-

Utgiftsgodtgjørelse ved bruk av egen bil (også el-bil) for 2017: kr 3,50 per km

For kjøring på skogs- og anleggsveier gis det i tillegg til kilometergodtgjørelsen et tillegg på kr 1,00 per km

Når det er nødvendig med tilhenger for å bringe med utstyr og materiell som på grunn av sin vekt og beskaffenhet ikke er naturlig å plassere i bagasjerom eller på takgrind, gis det i tillegg til kilometergodtgjørelsen et tillegg på kr 1,00 per km

Når det i bilen tas med arbeidstakere på oppdrag, gis det i tillegg til kilometergodtgjørelsen et tillegg per arbeidstaker på kr 1,00 per km

Satser for kilometergodtgjørelse ved bruk av andre egne framkomstmidler gjeldende for 2016:

Motorsykkkel over 125 ccm: kr 2,95 per km

Moped og motorsykkkel opp til og med 125 ccm
og andre motoriserte framkomstmidler: kr 2,00 per km

Snøscooter og ATV kr 7,50 per km

Båt med motor: kr 7,50 per km